



Vlaams
Parlement

vergadering **C106**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 23 januari 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het ontwikkelen van online-initiatieven rond maatschappelijke tegengeluiden, de zogenaamde counter narratives, in het kader van de strijd tegen radicalisering – 800 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het initiatief van de minister om op basis van de Koran gebaseerde 'counter narratives' in te zetten tegen extremistische onlinepropaganda – 802 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het ontwikkelen van initiatieven rond maatschappelijke tegengeluiden in het kader van de strijd tegen radicalisering – 813 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Integratiepact – 863 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Integratiepact – 864 (2017-2018)	12
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over werkbaar werk bij de Vlaamse overheid – 844 (2017-2018)	20
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het resomeren van dode lichamen – 842 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de houding van de minister tegenover nieuwe vormen van lijkbezorging zoals het resomeren – 873 (2017-2018)	24
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over pleegzorgverlof voor statutair tewerkgestelden bij de lokale besturen – 843 (2017-2018)	28

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het ontwikkelen van online-initiatieven rond maatschappelijke tegengeluiden, de zogenaamde counter narratives, in het kader van de strijd tegen radicalisering
– 800 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het initiatief van de minister om op basis van de Koran gebaseerde 'counter narratives' in te zetten tegen extremistische onlinepropaganda
– 802 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het ontwikkelen van initiatieven rond maatschappelijke tegengeluiden in het kader van de strijd tegen radicalisering
– 813 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, de counter narratives vormen een punt dat in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering vaak aan de orde is geweest. Aangezien het eigenlijk een zeer complex punt is, is het nooit mogelijk geweest daar concrete acties aan te koppelen.

Minister, we hebben recent vernomen dat u toch een initiatief hebt genomen. Concreet hebt u theologen van de KU Leuven gevraagd om op basis van de Koran en andere religieuze teksten online counter narratives te ontwikkelen. Het is de bedoeling dat deze berichten niet worden verspreid door de overheid, maar door middenveldorganisaties en door jongeren zelf. Dat is een punt dat in de andere commissie ook vaak is benadrukt. Als de overheid dat al te uitdrukkelijk doet, is het bericht al besmet voor het wordt aangeklikt of bekeken. Dit lijkt me sowieso de goede insteek.

Het Centrum van expertise en advies voor preventie en interventie bij radicalisme en extremisme (Ceapire) wordt eveneens ingeschakeld om aan online preventie te doen. Een ander verhaal of tegengeluid is essentieel, in het bijzonder om jongeren en hun omgeving weerbaarder te maken tegen extremistisch en radicaal gedachtegoed.

In de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende de bestrijding van radicalisering wordt de Vlaamse Regering opgeroepen om alle initiatieven te ondersteunen die geloofwaardige tegenverhalen of counter narratives ontwikkelen en om te investeren in maatschappelijke initiatieven die een tegenverhaal bieden ten opzichte van de digitale propaganda op het internet en op de sociale media. Dit zijn immers vaak de plaatsen waar de beïnvloeding het sterkst gebeurt. Dat is al vaker aan bod gekomen. Het gebeurt meestal langs de nieuwe kanalen en niet langs de klassieke kanalen.

Minister, ongeveer een maand geleden hebben we de laatste rapportage gekregen over de uitvoering van het Vlaams actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen. Met betrekking tot actie 14.2 is verwezen naar een projectoproep met betrekking tot counter narratives die in juli 2017 is gelanceerd. U hebt toen

gesteld dat lokale besturen, onderwijsinstellingen en middenveldorganisaties 29 projecten hebben ingediend. De procedure bevond zich toen in de eindfase. Het was de bedoeling de projecten op 1 maart 2018 van start te laten gaan. Hiervoor is voorzien in een budget van 500.000 euro.

Welke van die 29 ingediende projecten zijn uiteindelijk geselecteerd? Welke projecten zijn niet geselecteerd? Welke criteria zijn gebruikt om de projecten te selecteren? Hoe was de jury samengesteld die de projecten heeft beoordeeld?

In de pers is sprake van een bedrag van 438.000 euro. In de rapportage ging het om een groter bedrag, namelijk 500.000 euro. Hoe verhouden beide bedragen zich tot elkaar?

Zijn de projectoproep en de ondersteuning van initiatieven eenmalig? Past dit in een volgens ons noodzakelijke bredere en voortgezette strategie? Het expertiseveld van de online preventie is vrij nieuw. Er kan gebruik worden gemaakt van het Radicalisation Awareness Network (RAN), een kenniscentrum van de EU voor de preventie van radicalisering.

Het is belangrijk dat het RAN en recent wetenschappelijk onderzoek een onderscheid maken tussen drie vormen van strategische communicatie. Er zijn de counter narratives, die de extremistische boodschappen direct tegenspreken. Er is de alternative messaging, waarmee een positief alternatief voor de extremistische boodschap wordt aangereikt. Er is de strategische communicatie door de overheid zelf. Hiermee biedt de overheid inzicht in wat ze doet om desinformatie tegen te gaan.

Houdt u rekening met deze wetenschappelijke inzichten? Volgens die inzichten hebben counternarrativecampagnes meer effect als ze gedurende een langere periode worden gevoerd en dus geen eenmalige inspanningen blijven.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, we hebben kennis kunnen nemen van uw plannen om op basis van de Koran boodschappen te verspreiden die extremistische propaganda moeten weerleggen. Hiermee wordt salafistische of jihadistische propaganda bedoeld die nochtans recht uit de leer van de islam komt. Met een boutade zouden we kunnen stellen dat wordt geprobeerd om op basis van 'Mein Kampf' boodschappen te verspreiden die antisemitische propaganda moeten weerleggen. Het klinkt totaal waanzinnig, maar het past in het dwaze idee dat het Vlaams Parlement over de islam heeft.

Tijdens een plenaire vergadering hebt u al eens een gelijkaardige bemerking gemaakt. Ik heb u toen een actuele vraag gesteld over de Koranscholen waar jonge moslims in het weekend met Koranverzen worden geïndoctrineerd. U hebt toen geantwoord dat het beter is dat ze de letterlijke interpretatie van de Koran krijgen dan dat we dit overlaten aan ronselaars die hun eigen interpretatie aan de Koran geven. Blijkbaar bent u er nog steeds niet van op de hoogte dat de Koran wel degelijk honderden tot haat en geweld oproepende verzen bevat. Ik zou er een heel aantal kunnen opsommen, maar dit lijkt me niet de plaats of de tijd om aan theologie te doen. U mag ervan uitgaan dat de Koran heel wat verzen bevat die oproepen tot haat en geweld. Daar kan op geen enkele manier iets goed van worden gemaakt.

Toch maakt u nu 438.000 euro vrij voor die zogenaamde maatschappelijke tegenverhalen of counter narratives. Wat mij betreft, is dit compleet onverteerbaar, niet enkel omdat de belastingbetaler voor de zoveelste keer voor de islam moet opdraaien, maar ook omdat dit naar alle waarschijnlijkheid geen jota zal uithalen.

Praktijken in het buitenland hebben dit al bewezen. Toen u uw plannen naar buiten hebt gebracht, heeft onder meer de jihadexpert Pieter Van Ostaeyen gereageerd.

Hij heeft erop gewezen dat de Amerikanen miljoenen dollars aan een dergelijk project hebben besteed, maar helaas zonder succes. Ook het tijdschrift Time heeft berekend dat alle boodschappen van Islamitische Staat veel meer impact hebben dan de Amerikaanse counter narratives. De Amerikanen hebben daar nochtans een veel groter budget aan besteed dan de Vlaamse overheid nu van plan is daartegenaan te smijten.

Op basis van die inleiding heb ik een aantal vragen voor u, minister. Kunt u uw initiatief toelichten? Wie zal dit project de facto coördineren?

De Koran bevat tal van oproepen tot geweld en religieuze onverdraagzaamheid: hoe kan een boek met dergelijke oproepen gehanteerd worden in een verhaal van counter narrative tegen islamextremisme?

De islam staat, zoals ik al vaker heb gezegd, helaas haaks op de westerse waarden. De islam ontzegt moslims bijvoorbeeld het recht om hun geloof te verlaten. In meerdere moslimlanden staat op geloofsafval zelfs de doodstraf. Is het niet wat potsierlijk dat u met dit project een godsdienst en beschaving van 1,5 miljard mensen denkt te kunnen beïnvloeden?

Ik zie trouwens ook in Vlaanderen nog maar weinig signalen van wat men een verlichte islam noemt. Welke theologen of imams zullen deze boodschappen vorm moeten geven?

Waarom denkt u dat dit project wel effect zal hebben, terwijl andere gelijkaardige projecten, ook in het buitenland, klaarblijkelijk geen succes hadden? Waar zit voor u het verschil?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, in tegenstelling tot de vorige spreker – het zal u niet verbazen – vind ik dit een zeer lovenswaardig initiatief. In de drie jaar dat onze commissie Radicalisering actief is, is dit een van de meest besproken thema's geweest. Ik durf er zelfs om wedden dat het woord 'counter narratives' het meest gebruikte woord van onze commissie is geweest. Ik ben dan ook zeer blij dat dit nu op de agenda staat. U bent daar meermaals over ondervraagd door mezelf en de collega's. En inderdaad mijnheer Kennes, wij hebben dan vaak het antwoord gekregen dat we daar voorzichtig mee moeten zijn. Wanneer men immers merkt dat die boodschappen door de overheid worden gestuurd, heeft het geen effect meer.

Zoals het hier wordt voorgesteld, zal dit zeker zijn effect hebben hoewel er ook veel kritische geluiden te horen zijn.

Minister, op basis van welke criteria zijn de projecten geselecteerd? Welke projecten zijn precies geselecteerd?

Wat is de verdere planning? Wanneer gaan die projecten van start? Wat is hun looptijd?

Hoe reageert u op de kritiek over de effectiviteit van dergelijke initiatieven?

Hoe zal de opvolging van deze initiatieven verder verlopen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Janssens, uiteraard ben ik het net als mevrouw Sminate niet eens met uw opmerkingen. Ik vind zelfs dat u zeer ver gaat: u maakt er echt een karikatuur van. U doet nu alsof het over één concreet project gaat en dat dit 438.000 euro zal kosten. Het gaat over elf projecten en niet over één project.

Er waren een aantal soortgelijke vragen, ik zal mijn antwoorden dan ook bundelen. De eerste bundel vragen gaat over de beoordeling van de projecten. De projecten zijn geselecteerd in het kader van een oproep die in juli 2017 werd gelanceerd. Geïnteresseerden hadden tot 29 september 2017 de tijd om een aanvraag in te dienen. Er werden in totaal 29 aanvragen ingediend. Bij de beoordeling daarvan werden de criteria gehanteerd die vooropgesteld waren in de projectoproep. Het eerste criterium ging over de aanpak, planning en resultaten.

Het tweede criterium ging over de projectcriteria, meer bepaald het selecteren en afbakenen van het doelpubliek, van de boodschap en van wie als boodschapper zal fungeren. Geloofwaardigheid is hierbij zeer belangrijk. Het is absoluut niet de bedoeling om voormalige IS-strijders als boodschapper te laten fungeren in het project. Er moet ook worden bepaald welke kanalen zullen worden gehanteerd: online, offline of een combinatie. Tot slot moet er een duidelijke strategie zijn waarbij deze criteria en de samenhang ervan vooraf worden bepaald.

Een derde criterium dat werd opgenomen in de projectoproep, was de evaluatie en de duurzaamheid. Hoe zal de impact van het project worden geëvalueerd? Welke initiatieven worden genomen om de resultaten duurzaam te verankeren? Het heeft immers weinig zin om projectoproepen te lanceren waarvan men op voorhand weet dat men de resultaten niet zal kunnen implementeren. Hoe wordt kennis verspreid in de loop van het project en nadien? Hoe worden de resultaten overdraagbaar gemaakt? Mijnheer Kennes, zoals u hebt gezegd, is het wel degelijk de bedoeling dat de opgebouwde expertise en methodieken via inbedding en ontsluiting ook na de projectperiode voortzetting vinden.

Een vierde criterium was de samenwerking met partners. Het vijfde en laatste criterium was het budget.

De jury bestond uit twee medewerkers die samen het centraal aanspreekpunt radicalisering vormen binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur. In die jury zaten ook het aanspreekpunt radicalisering bij het departement Onderwijs, het aanspreekpunt radicalisering bij het departement Cultuur, Jeugd en Media, het aanspreekpunt radicalisering bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), een medewerker van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) die instaat voor het thema communicatie, en een medewerker van Mediawijs, het Vlaamse Kenniscentrum Mediawijsheid.

Alle informatie over de procedure en een gedetailleerde toelichting van de selectiecriteria met ook het aantal punten waarvoor elk criterium meetelde, is terug te vinden in de oproepbrochure, die te raadplegen is op de webstek van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB).

Welke projecten werden geselecteerd? Wat zijn de verdere stappen? De projecten van de volgende 11 organisaties werden voorgesteld door de jury en geselecteerd: CIBO, Stad Roeselare, KU Leuven, Samo Pravo, Ceapire, Gemeente Molenbeek, Vroemvroem, Partage en couleurs, Averroes, Stad Vilvoorde, Platform Allochtone Jeugdwerkingen. In totaal werden 29 projecten ingediend. 11 daarvan zijn geselecteerd, 18 dus niet. Ik zal de lijst overmaken aan de commissie zodat u kunt zien welke projecten niet zijn geselecteerd.

In dit kort tijdsbestek is het nogal moeilijk om al de geselecteerde projecten hier in detail toe te lichten, maar het gaat over zeer diverse projecten. Er is zowel diversiteit naar initiatiefnemer of betrokken partners zoals bijvoorbeeld middenveldorganisaties, onderwijsinstellingen, gemeenten, als naar inhoudelijke insteek, bijvoorbeeld via ideologie/theologie, maar ook via psychologie of aantonen van hypocrisie en vooral pertinente onwaarheden. Er is ook diversiteit naar kanaal: online via sociale media, websites, of offline via lokale bijeenkomsten en voorlichtingen, of via een combinatie, wat ook perfect mogelijk is.

Een van de mogelijke inhoudelijke insteken is dus inderdaad het opbouwen van een ideologisch/theologisch tegenverhaal. Mevrouw Sminate en de heer Kennes hebben aangegeven dat dit in de commissie Deradicalisering al verschillende keren aan bod is gekomen. Er is ook door heel veel mensen gevraagd om daar werk van te maken. Het zou een techniek kunnen zijn die effectief vruchten zou kunnen afwerpen. Vandaar dat we er ook op hebben ingezet.

Aangezien ideologie wordt gezien als een van de grondoorzaken – en daar moeten we niet onnozel over doen, want het is gewoon zo – van gewelddadige radicalisering, moet de strijd, in mijn ogen althans, ook op dit front kunnen worden gevoerd. Dat vind ik niet alleen. Er waren nog andere collega's in de commissie Deradicalisering die deze mening zijn toegedaan. Het weerleggen van een extremistisch discours op basis van religieuze geschriften is een strategie die wereldwijd door heel wat mensen met kennis van zaken wordt gehanteerd.

In de projecten die inspelen op het theologische aspect, wordt samengewerkt met theologen en imams. Het project van de KU Leuven, een van de geselecteerde elf projecten, dat in de media is gekomen, wordt getrokken door professor Mehdi Azaiez. Het project van Averroes zal Khalid Benhaddou, voorzitter van het platform van Vlaamse imams en eveneens coördinator van het onderwijsnetwerk Islamexperten.

Er was voor deze projectoproep 500.000 euro begroot. Er werd uiteindelijk maar voor 438.000 euro aan projecten geselecteerd omdat de overige projecten een te lage score behaalden bij de beoordeling. Gelet op het belang van deze projecten en gelet op de kwaliteitsbewaking die we toch wel moeten blijven houden, hebben we ervoor gekozen om de lat niet lager te leggen en gewoon het oordeel van de jury te volgen. We wilden de lat niet lager leggen en geen project goedkeuren dat net niet in aanmerking kwam om toch maar die 500.000 euro te spenderen. De overige 62.000 euro wordt nog op een andere manier gespendeerd. Daarover zal ik straks nog iets zeggen.

Werd er in de projectoproep rekening gehouden met bestaande wetenschappelijke expertise? Hoe werd rekening gehouden met de kritiek betreffende de effectiviteit en impact van tegenverhalen? Hoe wordt dit opgevolgd? Bij de opmaak van de oproep werd zeer veel aandacht besteed aan wetenschappelijke onderbouwing. Zo werden de aanbevelingen en expertise van het RAN en het Vlaams Vredesinstituut verwerkt in de oproep. Ik geef u enkele voorbeelden. De gehanteerde projectcriteria werden overgenomen uit de aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut. Het onderscheid dat het RAN maakt tussen drie types van communicatie en campagnevoering die kunnen worden ingezet voor de preventie van radicalisering, namelijk 'alternative narratives', 'counter narratives' en strategische communicaties vanuit de overheid, werden integraal overgenomen in de toelichting van de oproep. Er werd specifiek gekozen om de oproep te focussen op het type van de 'counter narratives' of tegengeluiden. Alle experts bevelen aan om als overheid niet zelf op te treden als 'producent' van tegengeluiden, omwille van de geloofwaardigheid en het bereik van de doelgroep. Daarom werd geopteerd voor een oproep naar projecten die gedragen en uitgedragen zullen worden door het middenveld, weliswaar ondersteund door de Vlaamse overheid. U weet dat, als projecten worden gesteund door de Vlaamse overheid, ze verplicht worden om het logo te gebruiken 'Met steun van de Vlaamse overheid'. We gaan dat hier bewust niet doen omdat het misschien mensen zou kunnen afschrikken om mee te gaan in die verhalen en zich te laten beïnvloeden, op een positieve manier dan, door het effect dat de counter narratives zouden kunnen hebben.

Ik wil hiermee aantonen – en ik hoop ook dat ik daarin ben geslaagd – wat het fundamentele verschil is tussen de aanpak die wij hebben gekozen en de aanpak uit de Verenigde Staten, die onder anderen de heer Janssens heeft aangehaald.

De campagne, waar veel geld naartoe ging, werd exclusief aangestuurd door de overheid. Er was geen middenveld bij betrokken.

We hebben dan ook gezien dat er heel weinig directe invloed en beïnvloeding was van de betrokken doelgroepen, of in ieder geval van de doelgroep die men op het oog had.

Wij kiezen voor meer kleinschalige projecten. We kunnen ons natuurlijk moeilijk vergelijken met Amerika. Wij willen als Vlamingen wel, voorzitter, maar we moeten ook bescheiden zijn. We kiezen voor kleinschalige projecten, vanuit het middenveld, die wel inzetten op het direct bereiken van een bepaalde doelgroep.

Collega's, alle projecten zullen ook van nabij worden opgevolgd. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal een stuurgroep opzetten die opvolgt of de projecten worden uitgevoerd zoals initieel werd afgesproken. Want je kunt natuurlijk wel reageren op een projectoproep, maar het is dan wel de bedoeling dat je je ook houdt aan het project dat je zelf hebt voorgesteld en waarvoor je dan ook – met veel plezier – subsidies vanuit de Vlaamse overheid krijgt.

Er zal met de niet-aangewende middelen van het oproepbudget – dat gaat over de 62.000 euro die overblijft – een opdracht worden uitbesteed voor de begeleiding, de inventarisatie van knelpunten en successen en de analyse van de behaalde doelstellingen van de geselecteerde projecten. De overige 62.000 euro is op die manier ook nog goed gespendeerd.

Collega's, uiteraard heb ik niet de intentie noch de verwachting om via deze projectoproep de wereldwijde problematiek van gewelddadige radicalisering te kunnen oplossen. Dat zou ijdele hoop zijn. Maar het is net wel de bedoeling om via meer kleinschalige projecten gericht te focussen op bepaalde afgebakende doelgroepen.

Deze projectoproep mag echter ook niet geïsoleerd worden bekeken, maar maakt deel uit van het actieplan deradicalisering. Als mensen nu uit de lucht komen vallen en zeggen: 'Dit is de eerste keer dat we hierover lezen', dan klopt dat niet. Het heeft altijd in het actieplan gestaan. Het moest worden uitgerold. Dat hebben we nu ook gedaan.

Voorzitter, tot slot geef ik graag mee dat er rekening moet worden gehouden met initiatieven die op federaal en internationaal niveau worden genomen en die complementair zijn aan deze projecten, zoals het verwijderen van extremistische en terroristische propaganda. Het is een en-enverhaal. Deze 500.000 euro is zeer goed besteed.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik dank u voor uw toelichting. We krijgen op deze manier iets meer zicht op welke projecten er inderdaad allemaal geselecteerd zijn. De jury lijkt mij een serieuze jury te zijn geweest, als ik hoor wie daarvan deel uitmaakte. Ik vind dat het een goede keuze was om al die mensen erbij te betrekken.

Er wordt gekozen voor een duurzame aanpak. Ik had in mijn vraagstelling ook gezegd dat het geen eenmalig iets mag zijn, want het moet iets duurzaam zijn, iets dat wordt voortgezet. Het feit dat men dat wil voortzetten met een aantal partners, is op zich positief.

In dit soort zaken moet je ook risico's nemen. U kunt er niet van uitgaan dat al die projecten in zo'n moeilijke materie elke keer een schot in de roos zullen zijn. Het is goed dat het niet nu toegekende geld wordt behouden om de resultaten te analyseren. Dat zal heel belangrijk zijn.

Je moet met de internationale partners blijvend informatie uitwisselen over wat werkt en wat niet. Als er bij ons iets succesvol is, moeten we dat ook op die manier met anderen willen delen.

Het zal zijn tijd nodig hebben om te worden uitgewerkt. Dan kan het inwerken en pas dan kan de evaluatie worden gemaakt. Die evaluatie zal niet eenvoudig zijn. Want het lijkt mij niet evident om te bepalen hoe je dat precies kunt meten.

Het is een heel moeilijke materie, waarin er vaak rond de hete brij is gedraaid. Er is ook vaak kritiek op: 'Dat is te gemakkelijk. En dat is te doorzichtig. En dat zal niet werken.' Het zal wel zo zijn dat een aantal zaken niet noodzakelijk resultaten afwerpen. Maar het is goed dat er gekozen is voor diverse initiatieven, in plaats van voor één groot initiatief. Er zijn verschillende partners, verschillende kanalen, verschillende inhoudelijke boodschappen. Ik heb er vertrouwen in, voorzitter, dat hier iets goeds uit zal voortkomen. We zullen in ieder geval over enige tijd mee uitkijken naar de evaluatie.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, het mogen dan elf verschillende projecten zijn, ze hebben wel allemaal hetzelfde doel: aantonen dat de islam westerse waarden als vrede en verdraagzaamheid deelt.

Dat u zich daartoe laat misleiden, dat u daaraan zelfs een half miljoen euro belastinggeld wil besteden, is vooral tekenend voor het islamofiele en helaas vooral belastinggeldverslindende beleid dat hier wordt gevoerd. En dat u blijkbaar gelooft dat de videoboodschappen, die alleen maar een soort van 'fake news' over de islam zullen zijn, wel zullen aanslaan, omdat ze niet, zoals in Amerika, vanuit de overheid worden gedeeld, maar door zogenaamde middenveldorganisaties en jongeren zelf, dat typeert vooral de naïviteit die ter zake heerst.

Want ik vraag me af waar men in het, zoals u zegt, kleine en bescheiden Vlaanderen, dan toch de grootheidswaanzin haalt dat men denkt de islam te kunnen beïnvloeden of ten goede te kunnen veranderen. De islamitische bronnen zijn wat ze zijn. De interpretatie daarvan gebeurt door gezaghebbende islamitische rechtsscholen in het Midden-Oosten en zeker niet hier, door theologen of wie dan ook in Vlaanderen.

Minister, ik betreur dat u hier een half miljoen euro belastinggeld tegenaan zult gooien. Mocht u de belastingbetaler hierover zelf consulteren, denk ik dat hij niet van mening zou zijn dat dit een goede besteding is van zijn zuurverdiende belastinggeld.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, u hebt een opsomming gegeven van de projecten die geselecteerd zijn. Ik ben ervan overtuigd dat dat stuk voor stuk zeer waardevolle organisaties zijn. Zo is er Ceapire. Ik heb die mannen zelf aan het werk gezien. Ze hebben jarenlang ditzelfde werk op vrijwillige basis gedaan. Hun reactie was: 'Wij doen dit, wij doen dit graag en wij doen dit goed. Maar het is moeilijk om met een legertje vrijwilligers op te boksen tegen de miljardenindustrie waartegen wij vechten.'

Het is dus zeker een goede zaak dat zij met deze steun wat geprofessionaliseerd worden. Dat er nood is aan dit soort projecten, bewijst onder meer het onderzoek dat deze week in Het Nieuwsblad is verschenen, waarin we onder andere hebben moeten lezen dat meer dan 30 procent van de moslimjongeren vindt dat religieuze wetten boven onze wetten staan en dat 71 procent van die moslimjongeren ook vindt dat we tegen alles wat met andere geaardheid te maken heeft, moeten zijn. En dan gaat het over de mainstream moslimjongeren, en nog niet eens over jongeren die al geradicaliseerd zijn. Ik kan dus alleen maar zeggen: chapeau voor dit initiatief.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, het klopt wat de collega's en uzelf zeggen. Het is iets waar we al vaak over gesproken hebben. Ik denk dat bijna alle fracties ook vragende partij waren om deze nodige, maar moeilijke stap te zetten – moeilijk, omdat het is iets waar veel bedenkingen bij te plaatsen zijn. Het is iets waarvan het nut, zoals collega Kennes ook aanhaalt, moeilijk zal kunnen worden bewezen. De doelstellingen zijn misschien ook wel moeilijk te formuleren. Maar heel veel mensen zijn wel overtuigd van de kracht die het kan hebben. In die zin is het goed dat er een project wordt uitgerold.

Wat betreft de namen die u genoemd hebt en die geselecteerd zijn, sluit ik me aan bij collega Sminate – toch bij dat deel van haar betoog. Er zijn heel wat professionele en goed werkende organisaties, dus ik heb er ook wel vertrouwen in dat zij bepaalde dingen zullen kunnen uitrollen die een effect zullen hebben op jongeren, als het gaat over het bestrijden van radicale gedachten.

Ik wil wel nog twee bedenkingen meegeven. U haalt het theologische tegendiscours aan, met de koran in de hand. We hebben de afgelopen maanden en jaren gezien dat heel wat jongeren in sneltempo geradicaliseerd zijn, en niet per se vanuit een religieus-ideologisch discours, maar ook vanuit het zich afzetten tegen de maatschappij. Denk maar aan mensen met een crimineel gewelddadig verleden, die in sneltempo geradicaliseerd zijn. Als je tegenverhalen hebt en als je een counter-narrativediscours opzet, moet je natuurlijk ook daarop inzetten, en niet alles inzetten op het louter theologische, wat er ongetwijfeld wel een deel van moet zijn.

Een tweede element, dat ook werd aangehaald door alle experts op wie u zich beroept voor de kwalificaties, is de geloofwaardigheid. Een van de dingen die werden aangehaald, is dat je als overheid maar geloofwaardig projecten kunt ondersteunen, als je als overheid zelf ook geloofwaardig bent in het verhaal uitstralen, dat je een tegendiscours aan het voeren bent, dat je op een inclusieve manier die samenleving wilt ordenen en ondersteunen, dat je iedereen kansen wilt geven, dat je de diversiteit omarmt en samen één bres wilt opwerpen tegen radicalisering. Ik denk dat daar voor deze regering misschien nog wel een beetje een uitdaging zit.

Ik vind het goed dat dit uitgerold wordt. Ik sluit me aan bij de opmerking dat de cruciale factor evaluatie zal blijken te zijn. Ik ben zeer benieuwd naar wat dan uit die resultaten zal blijken.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, de counter narratives waren inderdaad een van de actiepunten in de Vlaamse resolutie. Het is dus goed dat er een stap is gezet en dat daar uitwerking aan wordt gegeven. Alle experts zijn het erover eens dat zo'n alternatief discours – dat is de term die meer en meer gebruikt wordt, in plaats van tegendiscours – staat of valt met de geloofwaardigheid van de boodschapper en de geloofwaardigheid van de boodschap.

Wat de boodschappers betreft, is het zeer goed dat u met middenveldorganisaties werkt. Die organisaties hebben ook al bewezen dat ze goed ingebed zijn en een goed contact hebben met hun doelgroep. Wat de boodschap zelf betreft, is het van belang dat die ingebed is in een breder kader, in een inclusief beleid. U sprak over de aantrekkingskracht van de IS-ideologie. U legde de nadruk op ideologie, maar zo'n ideologie heeft ook maar succes als die geënt is op een voedingsbodem. Daar zijn alle experts het over eens. En die voedingsbodem is effectief het gevoel dat leeft bij heel veel moslimjongeren dat ze tweederangsburgers zijn, dat ze hier niet thuis horen. Die frustratie wordt ook aangewakkerd door die extremisten. Je moet daar dus een inclusief beleid tegenover plaatsen. Anders heeft zo'n discours geen effect. Integendeel, het zal dan een contraproductief effect hebben.

Die counter narratives zouden moeten zijn ingebed in een inclusief beleid, waarin men ook de islam een plaats geeft in de samenleving. Op federaal niveau heeft de parlementaire terreurcommissie nog eens het belang benadrukt om moskeeën te erkennen. Nu dat gedeblokkeerd is, is er ook op korte termijn een perspectief wat betreft de erkenning van moskeeën? Op dat vlak leeft er immers ook veel frustratie. Veel moskeeën hebben een dossier ingediend en hebben alle inspanningen gedaan om groen licht te krijgen. Ze hebben dat gekregen op federaal niveau, maar op Vlaams niveau nog niet. Daar is veel frustratie over, en die kun je niet keren met een alternatief discours. Die kun je keren met een inclusief beleid.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Kherbache, ik dacht even dat u het er niet over zou hebben, maar u begon dan toch over de erkenning van moskeeën. *(Opmerkingen van Yasmine Kherbache)*

Het is leuk dat iedereen een beetje voorspelbaar wordt, mevrouw Kherbache, dan kun je beter anticiperen. Ik ben het wel fundamenteel oneens met u als u zegt dat het federale niveau groen licht heeft gegeven. Het federale niveau heeft totaal geen beslissingsbevoegdheid over de erkenning van moskeeën. Dat wil ik nog wel even benadrukken: dat is onze exclusieve Vlaamse bevoegdheid. Ze hebben in hun aanbevelingen gezegd dat het belangrijk is om moskeeën te erkennen, maar dat wil niet zeggen dat zij groen licht hebben gegeven. Dat groen licht wordt al dan niet door ons gegeven.

Ik hoef het hier niet meer te herhalen, collega's. U weet wat de stand van zaken is inzake de erkenning van moskeeën. Er is op 1 november 2017 een onderzoek opgestart door de Katholieke Universiteit Leuven, en dat zal minstens tot 1 november 2018 lopen.

Mijnheer Janssens, ik ben wel blij dat het merendeel der aanwezigen eigenlijk wel geloof hecht aan deze projecten. U bent misschien de uitzondering, maar u zult het me niet kwalijk nemen dat ik dit zeg. De meesten hebben randbemerkingen gemaakt en me verteld waarop ik moet letten. Ik ben het daarmee eens.

Mevrouw Sminate, u hebt verwezen naar de enquête en naar wat recent in Het Nieuwsblad is verschenen. De projecten kunnen ook met betrekking tot die problematiek een rol spelen. Ik ben daar absoluut van overtuigd.

Mijnheer Annouri, het gaat niet enkel om de theologische of ideologische invalshoek. Ik ben het ermee eens dat jongeren of mensen niet enkel op die basis kunnen radicaliseren. Ik heb, bijvoorbeeld, ook het psychologisch aspect aangehaald. We moeten dat breder benaderen dan enkel vanuit theologisch of ideologisch perspectief. Ondanks de karikatuur die sommige partijen ervan willen maken, hebben niet al die projecten betrekking op de Koran of op theologie. Het betreft zeer brede en zeer diverse projecten. Ik hoop dat ik u heb kunnen geruststellen. We beperken ons niet tot die invalshoeken. Het gaat veel breder.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, mijn vragen zijn beantwoord en ik ben daar tevreden mee.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, hebt blijft me verbazen dat u als minister van de N-VA in het inburgeringsbeleid en de aanpak van radicalisering de denkwijze van de traditionele partijen en zelfs van linkse partijen als Groen en sp.a, die u in dit verband steunen, slaafs volgt. Ik ben het daar niet mee eens. Ik

vind niet dat we een half miljoen euro belastinggeld moeten besteden aan wat counter narratives wordt genoemd. Ik ben van mening dat het inzetten van de Koran tegen zogenaamde extremistische propaganda hetzelfde is als een uitslaande brand bestrijden met benzine. De mislukking van al deze projecten lijkt me dan ook in de sterren geschreven te staan. Slechts een iemand zal hier eens te meer de dupe van worden en dat is alweer de belastingbetaler.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Integratiepact – 863 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Integratiepact – 864 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, vorige week is op Sociaal.Net een opiniestuk over de vorderingen van het Integratiepact verschenen van een aantal organisaties, namelijk Samenlevingsopbouw, Ella vzw, vluchtelingenwerk Vlaanderen, Kif Kif en Uit de Marge. Het Integratiepact is het streven naar de dichting van de etnische kloof in de werkzaamheidsgraad, de schooluitkomsten, wonen, zorg en dergelijke. Dit is een heel ambitieus pact. Het hoeft niet te worden gesteld dat de bestrijding van racisme en discriminatie hierin een cruciale rol speelt.

Volgens het opiniestuk bouwt het Integratiepact "luchtkastelen". Dat is ook de reden waarom ik deze vraag om uitleg stel. De organisaties zijn ontgoocheld over het feit dat het Integratiepact de verantwoordelijkheid te zeer bij het individu legt. De Vlaamse overheid neemt geen enkele of te weinig verantwoordelijkheid op zich.

De geschiedenis van het Integratiepact is de voorbije jaren al vrij hobbelig verlopen. We hebben daar al eerder over gediscussieerd. Tijdens de eerste jaren heeft het Integratiepact heel wat vertraging opgelopen. Uiteindelijk is het, na die vele vertragingen, toch van start gegaan. Nu blijkt uit de berichtgeving echter dat een aantal organisaties die aan het traject deelnemen, betreuren hoe dat traject het voorbije jaar is gelopen.

Ze zijn in de eerste plaats ontgoocheld omdat het ontbreekt aan het structureel handhavingsbeleid tegen racisme en discriminatie. Volgens de organisaties zet het Integratiepact nu louter in op sensibilisering en op mogelijke bewegingen van onderuit. Er zijn evenwel geen garanties op grondrechten of op een handhavingsbeleid door de overheid.

Minister, kunt u een overzicht geven van de werkzaamheden en van de resultaten van de werking van het Integratiepact tot nu toe? Er is ondertussen een oproep gelanceerd om projectvoorstellen in te dienen om discriminatie uit derde landen te bestrijden. Wat verwacht u van deze oproep? Welke voorstellen komen in aanmerking? Gaat het enkel om projecten waarin wordt ingezet op informatieverstrekking en sensibilisering of gaat het ook om projecten die inzetten op een strenger handhavingsbeleid? Bent u, gezien de vraag van de betrokken organisaties, bereid om de slagkracht van het Integratiepact te vergroten? Zult u ook vanuit de overheid een sterker handhavingsbeleid tegen racisme en discriminatie

op poten zetten? Blijft het engagement van de Vlaamse overheid beperkt tot de financiering van de projecten die zullen worden geselecteerd na de oproep om discriminatie uit derde landen te bestrijden?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Voorzitter, we kijken al zeer lang uit naar het Integratiepact, dat in 2014 in het Vlaams regeerakkoord is opgenomen. Zoals daar net al is vermeld, hebben we eerst een hobbelig parcours vastgesteld. Initieel is het Integratiepact door de administratie uitgewerkt. In 2016 is het roer omgegooid en is het Minderhedenforum ingeschakeld. Een specifieke vzw, de vzw Integratiepact zou worden opgericht om het pact vorm te geven. Volgens de aankondigingen had dat in 2017 moeten gebeuren. Nu kijken we echter uit naar een projectoproep die dit voorjaar zou worden gelanceerd.

Tot nu toe zijn er heel wat vragen, niet enkel in het Vlaams Parlement, maar ook op het terrein. Die ongeruste signalen bereiken ons al een tijdje. In 2017 heeft het middenveld de kritische bedenking gemaakt dat het niet de bedoeling kan zijn dat de Vlaamse overheid met het Integratiepact haar verantwoordelijkheid om discriminatie te bestrijden aan het middenveld delegeert. Het zou echt om een partnerschap moeten gaan en de overheid zou ook haar eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. De overheid zou eigen initiatieven moeten nemen om een aantal fundamentele grondrechten, waaronder de gelijke behandeling en de bestrijding van discriminatie, effectief waar te maken. Uiteindelijk blijft het na veel vragen onduidelijk waar het Integratiepact naartoe wil.

Minister, de middenveldorganisaties die in het traject voor de ontwikkeling van het Integratiepact zijn gestapt, hebben openlijk kritiek gegeven. Zij hebben zich geëngageerd, maar zijn nu zeer ongerust. Ze hebben een open brief geschreven waarin ze duidelijk maken dat het niet de goede richting uitgaat. Een van de fundamentele pijlers van het Integratiepact, namelijk een effectief non-discriminatie- en handhavingsbeleid door de overheid, blijft uit. Dat is hun indruk en hun kritiek. In navolging van hun open brief wil ik u een aantal vragen stellen.

Hebt u overleg gepleegd met de middenveldorganisaties over hun bekommernissen en, meer bepaald, over de rol van de overheid? Welke engagementen zal de Vlaamse overheid in het licht van het Integratiepact aangaan?

Ik deel de kritiek van de middenveldorganisaties. Een Integratiepact kan natuurlijk enkel effect hebben indien het wordt geschraagd of aangevuld door een beleid dat effectief inzet op non-discriminatie. U kent het debat over de praktijktesten dat we al herhaaldelijk hebben gevoerd. Vandaag is nog maar eens het bewijs geleverd. In een rapport staat dat de zelfregulering voor kritiek vatbaar is en dat het belangrijk is dat de Vlaamse overheid zelf praktijktesten organiseert.

Er is een vzw opgericht. De vraag is wat na 31 december 2019 met die vzw zal gebeuren. Is voorzien in een structurele onderbouw voor die vzw?

In 2017 hebt u verklaard dat u middelen zou vrijmaken. Plant u in 2018 en 2019 bijkomende middelen vrij te maken? Zo ja, waarvoor zullen die middelen dan dienen? Om welk bedrag gaat het?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik wil beginnen met een aantal algemene opmerkingen. Er wordt gesproken over het middenveld. Met alle permissie, maar de vijf organisaties die open brieven naar mij hebben geschreven, maken wel deel uit van het middenveld maar zijn niet het middenveld. Laten we daar duidelijk over zijn. Het is belangrijk dat we het evenwicht in dit moeilijke debat bewaren.

De focus bij het Integratiepact was altijd wat het middenveld kan doen. Uiteraard heeft de overheid daar ook een verantwoordelijkheid in, het gaat over een gedeelde verantwoordelijkheid. Mevrouw Moerenhout en mevrouw Kherbache, jullie draaien de rollen eigenlijk om. De vraag is opnieuw dezelfde: wat kan de overheid doen? Ik vraag heel duidelijk in deze commissie, en ik zal dat blijven doen: wat kunnen het middenveld, de overheid en de particulieren en betrokkenen zelf samen doen? Er wordt altijd richting overheid gekeken, de overheid moet alles oplossen. Dit is echter een gedeelde verantwoordelijkheid, enerzijds van de overheid, in dit geval de Vlaamse overheid en anderzijds van het middenveld en de betrokkenen, laten we ze mensen met een migratieachtergrond noemen. Ook zij moeten alle moeite doen om te integreren in onze Vlaamse samenleving.

Het AMIF-project (Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie) Integratiepact ging van start op 1 december 2016. Op 31 januari 2017 werd de vzw Integratiepact opgericht. De koepelstructuur staat in voor de regie van het Integratiepact. In dit project is ook een duidelijke timing opgenomen die de koepelstructuur volgt.

Tot eind 2017 liep de voorbereidende fase. U kunt ook zien dat de directeur van het Integratiepact, de heer Van Bellingen, achteraan in de zaal zit, waarschijnlijk om braaf te volgen welke aanbevelingen hier worden gedaan.

De koepelstructuur Integratiepact vzw werd dus uitgebouwd. Ondertussen zijn er drie personeelsleden aan de slag. Volgende koepelorganisaties verklaarden zich al bereid om mee te werken aan het Integratiepact: het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV), de Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB), et Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV), het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), Katholiek Onderwijs Vlaanderen, de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG), UNIZO, Voka en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Daarnaast zijn er contacten gelegd met talrijke actoren over het Integratiepact. Een 150-tal actoren hebben deelgenomen aan de ontmoetingsmomenten georganiseerd door Integratiepact vzw. Met elke actor wordt nagegaan hoe de organisatie haar rol en engagement in het geheel ziet. Dat verschilt natuurlijk aangezien ze andere voordelen en bezorgdheden hebben. Het is belangrijk dat het Integratiepact door een zo breed mogelijk middenveld wordt gedragen.

De taak van de vzw is om verschillende middenveldorganisaties, bedrijven en lokale besturen te sensibiliseren en te ondersteunen bij het nemen van concrete acties om discriminatie en racisme te bestrijden en wederzijds respect te bevorderen. De vzw heeft ondertussen de voorbereidingen hiertoe genomen via het ontwikkelen van een communicatie- en wervingsstrategie en een ondersteuningsaanbod.

Een concreet onderdeel van dit ondersteuningsaanbod is de recent gelanceerde AMIF-oproep. Ik kom daar straks op terug.

Het opzet van het Integratiepact is uiteraard zeer ambitieus. U zou het me wellicht verwijten als dat niet het geval zou zijn. Het voorbereidend proces van een dergelijk pact neemt dan ook heel wat tijd in beslag, zeker gelet op de gevoelige thematiek, de diversiteit aan actoren en daarmee samenhangend, de uiteenlopende visies. Niet alle actoren hebben dezelfde visie op diversiteit. Het is dus geen werk van korte adem, daar moet heel veel tijd worden in gestopt. Dat gebeurt zeer goed door de heer Van Bellingen en zijn ploeg. Er zijn intussen al concrete resultaten geboekt.

Het project wordt nauwgezet opgevolgd door een comité samengesteld uit vertegenwoordigers van mijn kabinet, het ABB, het departement Werk en Sociale Economie (WSE), de Diversiteitsambtenaar, het Minderhedenforum, het Agentschap Inburgering en Integratie en de VVSG.

Er zijn inderdaad bezorgdheden over de concrete resultaten tot nu toe. Daarom hebben we ook niet gewacht tot de eerste officiële tussentijdse evaluatie dit voorjaar om deze te bespreken met de vzw.

Ik geef een aantal voorbeelden. Het ondersteuningsaanbod is nog iets te algemeen. We hebben gevraagd om dit verder te concretiseren: wat kunnen projecten op welk moment verwachten? In de communicatie wordt te veel gebruik gemaakt van symboliek en ambitieuze termen, maar verschillende actoren geven aan dat dit verwarrend en vaag is. De communicatie moet ook meer mobiliseren en meer wervend werken. De vzw moet zich ook duidelijker positioneren ten opzichte van de andere actoren die in Vlaanderen een rol opnemen in het integratiebeleid. Het Integratiepact is een tijdelijk project dat een beweging in gang moet zetten. De andere actoren zijn van belang om de voortzetting daarvan mogelijk te maken. Het is dan ook essentieel, en de heer Van Bellingen en zijn ploeg hebben dat ook gedaan, om zoveel mogelijk actoren te betrekken om ervoor te zorgen dat het in de toekomst ook blijft verder bestaan.

Mevrouw Kherbache, u hebt me gevraagd wat er gebeurt na december 2019. Ik heb geen glazen bol. We zullen dan wel zien dat er concreet zal gebeuren. Door het betrekken van zoveel mogelijk verschillende actoren en spelers uit het middenveld heeft men veel meer garanties dat het Integratiepact verder kan blijven bestaan. Dat is een zeer belangrijke zaak en dus een belangrijke taak voor de vzw.

Het comité en ik hebben alle vertrouwen in de medewerkers van de vzw. Ik veronderstel dat dat geldt voor iedereen die hier aanwezig is. Ze hebben de aandachtspunten ter harte genomen en zullen hiermee in de uitvoeringsfase die begin dit jaar is gestart, verder aan de slag gaan. We hebben niet gewacht tot de tussentijdse evaluatie, we hebben op voorhand contact opgenomen. Men is zich er terdege van bewust dat er een aantal belangrijke aandachtspunten zijn waar men onmiddellijk mee aan de slag is gegaan. Dat kunnen wij alleen maar positief vinden.

Tot slot wil ik ook aangeven dat het een zeer bewuste keuze was om de regie van het Integratiepact in handen te geven van een externe koepelstructuur. In de raad van bestuur zetelen organisaties die zich inzetten voor mensen met een migratieachtergrond zoals de etnisch culturele federaties. Wanneer men een stem heeft, al dan niet met effectief stemrecht, en men maakt deel uit van de raad van bestuur, dan is dat zeker de plaats bij uitstek om die stem te laten horen. Dat betekent niet dat men over de rest zijn mond moet houden. Wanneer men echter deel uitmaakt van een raad van bestuur, dan moet men die stem daar laten horen. Men moet daar bijvoorbeeld aanklagen waarmee men niet akkoord gaat en welke zaken men graag anders wil zien. Het is goed dat ook federaties zoals de etnisch-culturele federaties prominent aanwezig zijn in die raad van bestuur.

De AMIF-oproep naar concrete acties in het kader van het Integratiepact werd gelanceerd op 22 december 2017. Met deze oproep willen we partnerschappen ondersteunen die samen concrete en zichtbare acties opstarten om discriminatie te bestrijden en wederzijds respect te bevorderen. Elke indiener is vrij om de concrete inhoud van de acties te bepalen. Er wordt niet een bepaald instrument of methodiek naar voren geschoven: elke indiener mag dat zelf vrij kiezen.

Het budget voor de oproep bedraagt 1 miljoen euro. Het partnerschap moet zelf minimaal 25 procent financiering inbrengen.

Alle details over de oproep zijn terug te vinden op de webstek van ESF-Vlaanderen (Europees Sociaal Fonds).

Ik wil wel benadrukken dat de projectoproep slechts een van de incentives is om mee in het pact te stappen. De vzw moet ook daarnaast voorzien in een ondersteuningsaanbod en actoren kunnen inspireren en mobiliseren om – ook zonder projectmiddelen – aan de slag te willen gaan met het Integratiepact.

Op 22 januari 2018 vond er overigens een workshop plaats in de KVS, georganiseerd door de vzw Integratiepact, om geïnteresseerde actoren te begeleiden in de ontwikkeling van concrete acties. Men heeft dus zeker niet stilgezeten, maar men heeft alle handen aan de ploeg geslagen om er een succesverhaal van te maken.

Er waren een aantal vragen over de rol van de overheid in het Integratiepact en bezorgdheden hierover van bepaalde actoren. Mevrouw Moerenhout en mevrouw Kherbache, ik heb in mijn inleiding al gezegd dat het inderdaad ook een verantwoordelijkheid is van de overheid maar dat de intentie en de doelstelling van het Integratiepact net ging over wat het middenveld kan betekenen, in samenwerking met de overheid weliswaar. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen drie actoren – en ik sluit even de vzw Integratiepact uit –: de overheid, het middenveld en de betrokkenen, de personen met een migratie-achtergrond.

Ik heb het al benadrukt en ik herhaal het nog eens: discriminatie bestrijden en wederzijds respect bevorderen is een opdracht van de hele samenleving, dus ook die van het middenveld, bedrijven, lokale besturen, scholen. Ik denk dat de aanpak van de heer Van Bellingen en zijn ploeg heel goed is. Zij spreken ook zoveel mogelijk bedrijven aan en vragen om mee in het project te stappen. Hoe meer actoren uit de brede samenleving kunnen worden betrokken bij dit project, hoe groter de kans op succes is. Ik denk dat het een zeer goede aanpak is. Dit betekent niet dat de Vlaamse overheid zich afzijdig houdt in dit pact. Dat is absoluut niet de bedoeling. De rol die de overheid opneemt, is enerzijds faciliterend. Wij voorzien in het inhoudelijk kader en de financiële steun voor de vzw Integratiepact en, waar nodig, voor concrete acties. Anderzijds doet de overheid ook het nodige om de boodschap van het Integratiepact te steunen en mee uit te dragen, als het nodig is. Als men vindt dat een bepaalde private partner nog een duwtje in de rug nodig heeft, zijn wij absoluut bereid om dat te doen.

Maar het Integratiepact is uiteraard niet het enige instrument dat ingezet wordt in het kader van bestrijding van discriminatie. Het Horizontaal Integratiebeleidsplan omvat tal van acties die de Vlaamse overheid neemt rond discriminatiebestrijding. Bovendien is er wel degelijk een stevig juridisch kader met betrekking tot discriminatiebeleid en kunnen slachtoffers van discriminatie – dat inderdaad verwerpelijk is en jammer genoeg bestaat in Vlaanderen – terecht bij Unia voor een behandeling van hun klachten. Men kan ook naar het gerecht stappen, indien nodig.

Wat na 2019? Zowel de koepelstructuur als de projecten lopen tot 31 december 2019. Ik denk dat het verstandig is om eerst de resultaten af te wachten in plaats van nu al te zeggen dat we ermee stoppen, of dat we het anders gaan aanpakken. Ik wil er wel op wijzen dat het net de bedoeling is van het pact om ervoor te zorgen dat diverse actoren dit als regulier intern beleid uitbouwen en hier structureel verder mee aan de slag gaan. Laat ons dus alstublieft afwachten wat de resultaten zijn op 31 december 2019. Laten we vooral hopen, collega's, dat er zoveel mogelijk actoren maar ook zoveel mogelijk diverse actoren, willen mee stappen in dit project en dat we met het Integratiepact in Vlaanderen een succes kunnen boeken.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord.

Minister, u zegt dat de rol van de overheid eigenlijk faciliterend zal zijn, de boodschap van het Integratiepact zal uitdragen. Groen betreurt dat het engagement van de overheid daartoe beperkt zal blijven. We zien dat de projecten enkel beperkt blijven tot de doelgroep van de derde landen, en dat is toch vrij beperkt.

U hebt heel sterk de nadruk gelegd op wat het middenveld kan doen en wat bedrijven kunnen doen enzovoort. U zegt dat er niet enkel naar de overheid mag

worden gekeken. Op zich ga ik daarmee akkoord, want het is, zoals ook collega Kherbache zei, een gedeelde verantwoordelijkheid tussen middenveld, tussen overheid, tussen burgers. De aanklacht in de open brief – van inderdaad niet alle organisaties maar toch vijf belangrijke organisaties die zeker niet te negeren zijn en waardevol genoeg zijn om te bespreken – is dat in het traject tot nog toe grotendeels naar de burger is gekeken, naar het individu. Ze zeggen concreet dat binnen het traject, binnen de sessies en de workshops die er tot nog toe zijn geweest, het vooral het individu is dat naar boven komt. Zij vinden net dat er te weinig engagement vanuit de overheid tegenover staat. U vindt dat er te veel naar de overheid wordt gekeken. Als je die twee communicaties naast elkaar legt, maakt het duidelijk dat er net een mismatch in verwachtingen en perspectief is over het Integratiepact. Dat staat in die open brief.

De vijf organisaties hebben het concreet over het te beperkt engagement van de overheid inzake handhavingsbeleid. Groen steunt dat, maar dat is niet nieuw voor u. Wij zijn zelf ook sterk voorstander van een streng handhavingsbeleid dat uitgewerkt mag en moet worden door de overheid. Zoals mijn collega zei, gaan er inderdaad steeds meer stemmen op om dit uit te werken. Vandaag zijn er de betrokken organisaties die erom vragen, maar recent zijn er ook de initiatieven uit steden als Gent en Brussel, of de studie van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) die vandaag werd gepubliceerd.

Ik wil deze gelegenheid dus aangrijpen om u nog eens op te roepen om deze stemmen te bundelen en ermee aan de slag te gaan en om uw rol niet te beperken tot het faciliteren of het uitdragen van een boodschap.

Tot slot heb ik nog een kleine bijkomende vraag. U sprak over de AMIF-oproep en de projecten. U zei dat de doelstelling van de projecten moet zijn discriminatie bestrijden en wederzijds respect bevorderen. Er wordt geen bepaalde methodiek naar voren geschoven. Mag ik daaruit opmaken dat, als er een project wordt ingediend om bijvoorbeeld een strenger handhavingsbeleid te onderzoeken of daar rond te werken, dat ook in aanmerking komt of wordt het louter beperkt tot sensibilisering?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik heb er nog drie vragen bij.

U legt heel sterk de nadruk op het feit dat het Integratiepact een breed draagvlak moet krijgen en dat u daar alles aan zult doen en dat zelfs de overheid, waar nodig, zich engageert om dat Integratiepact te bepleiten en organisaties daarvan te overtuigen. Die open brief is echt een uitnodiging om met u en de vzw in dialoog te gaan. Ik vroeg u of er overleg is geweest met die organisaties. Het zijn inderdaad niet alle middenveldorganisaties, maar wat Samenlevingsopbouw, Ella vzw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Kif Kif en Uit De Marge wel bindt, is dat het gaat over organisaties die zeer sterk vertrouwd zijn met de problematiek van integratie. Zij hebben de expertise. Dat de sociale partners betrokken zijn, vind ik prima, maar het gaat nu net om die organisaties die zeer actief zijn op dat terrein. Mijn eerste vraag is dus of er overleg is geweest na die open brief. Als ik u hoor, hebt u hun boodschap verkeerd begrepen. Zij zeggen niet dat de overheid het allemaal moet doen, maar zij geven aan dat dit maar kan lukken als we samen, als partners, engagementen aangaan. De overheid heeft bij uitstek de verantwoordelijkheid om die non-discriminatie en discriminatiebestrijding effectief hard te maken. Is er dus overleg geweest?

Ik heb een tweede vraag. U gaf aan dat het traject loopt en dat er al concrete resultaten zijn. Kunt u een aantal voorbeelden geven van concrete resultaten van het Integratiepact?

Ten slotte heb ik een derde vraag. De nadruk ligt inderdaad op het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van wederzijds respect. U gaf aan dat als iemand zich gediscrimineerd voelt, die kan aankloppen bij Unia. Het lijkt mij essentieel dat het Integratiepact intensief samenwerkt met Unia. Hoe is die betrokkenheid? Ik ga ervan uit dat dat een zeer actieve partner is, omdat dat ook hét aanspreekpunt is. Hoe ziet u de samenwerking met Unia en de relatie tussen het Integratiepact en Unia?

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide toelichting. Het Integratiepact heeft inderdaad geen vliegende start genomen. Volgens ons is dat grotendeels te wijten aan de complexiteit van de materie.

Het dichten van de herkomstkloof moet over alle domeinen heen gebeuren en vereist een meervoudige aanpak. De oorzaken van de kloof zijn namelijk zelf ook bijzonder complex, uiteenlopend en domeinoverschrijdend. In dat opzicht zijn we heel blij dat er concrete stappen zijn gezet in de juiste richting. De projectoproep werd gelanceerd en we willen het alle kansen geven. Juist daarom is het volgens ons wat voorbarig om op de feiten vooruit te lopen, zoals de opinieschrijvers doen, en deze bijzonder complexe problematiek te herleiden tot praktijktesten.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, het is een punt dat al geregeld in onze commissie aan bod is gekomen, omdat het in het regeerakkoord stond en omdat wij dit ook een urgent thema vinden, in de zin dat de hele samenleving voor een groot deel bezig is met deze problematiek. Maar de acties moesten nog meer worden gestroomlijnd. Het is goed dat niet alleen de organisaties die traditioneel in deze sector actief zijn daarbij betrokken zijn, maar ook de vakbonden, het onderwijs, de werkgevers, de lokale besturen. Zowat alle levende krachten van de samenleving worden hierbij betrokken. Dat was absoluut nodig. Veel organisaties zijn bezig met het dichten van die kloof, met inburgering, integratie en gelijke kansen, met het waarderen van mensen voor hun capaciteiten, talenten en kwaliteiten, om mensen ontplooiingskansen te geven. Maar een duidelijk gestructureerd signaal van heel de samenleving daarover is ook absoluut nodig.

We mogen niet in de val trappen van 'Moet de overheid nu meer doen of moet het middenveld nu meer doen of moeten de werkgevers meer doen?' Iedereen moet eigenlijk in actie schieten om een tandje bij te steken. Het heeft dus weinig zin om naar elkaar te zitten kijken. Dit pact biedt alleen maar een meerwaarde en kan alleen maar succesvol zijn als iedereen zich persoonlijk en met zijn organisatie aangesproken voelt om zich daarachter te scharen.

Een aantal projecten zullen worden gefinancierd. Maar veel belangrijker, qua omvang, qua impact, qua resultaten, zijn al die projecten waar geen speciale subsidies naartoe zullen gaan, maar die men zelf neemt, in een bedrijf, in een school, in een vereniging. Ik hoop dat dat er geen tientallen, maar honderden of duizenden zullen zijn.

Het is natuurlijk ook heel belangrijk dat dit niet eindigt met deze legislatuur. We wachten er nu al een aantal jaren op, sinds 2014. Maar een pact is iets dat gesloten wordt over de legislatuur heen, over de partijen heen, over de beleidsniveaus heen. Een pact is iets dat gedragen moet zijn door de heel ruime samenleving. Zolang die thematiek aan de orde is – en die zal nog heel wat decennia actueel zijn –, heeft zo'n pact zin en moet dat worden doorgetrokken.

Ik wil mij vandaag niet vastpinnen op een aantal stemmen die zich laten horen. Ik vind het heel belangrijk dat het de naam 'pact' heeft. We hebben ervaring met

zaken als een Schoolpact of Cultuurpact. Dat zijn zaken die al meer dan een halve eeuw het sociale leven, het culturele leven, het onderwijsveld, het politieke leven van ons land mee vormgeven. Als men het woord 'pact' gebruikt, spreekt men in die zin eigenlijk ook die ambitie uit.

We hebben er lang op moeten wachten. Nu moeten we vooral vooruitkijken. Iedereen moet voor eigen deur vegen. En vooral: iedereen moet aan de slag gaan.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, het zal u niet verbazen dat ik het niet eens ben met die open brief.

U vraagt of ik overleg heb gepleegd. Maar ik heb geen enkele uitnodiging gekregen. Er is niet aan mij, noch aan mijn kabinet, gevraagd om in overleg te gaan. Maar u weet dat, als ze mij vragen om in overleg te gaan, ik dat doe. Ik heb dat vandaag bijvoorbeeld ook gedaan met de vakbonden van het agentschap. Maar ik heb geen enkele vraag gekregen. Vooralsnog is er dus geen overleg geweest.

De heer Kennes heeft het daarnet goed verwoord. Ik heb niet gezegd dat de overheid niets moet doen. Ik denk dat we vooral niet de zwartepiet moeten doorschuiven naar elkaar. Ik heb gezegd dat het een gedeelde verantwoordelijkheid is en dat we vooral zoveel mogelijk actoren moeten betrekken. Moet de overheid iets doen? Ja, natuurlijk. Moeten verschillende organisaties iets doen? Ja. Moet het middenveld zijn verantwoordelijkheid opnemen? Ja. Moeten de particulieren dat doen? Ja, niet alleen de overheid. 'Gedeelde verantwoordelijkheid' zijn twee woorden die ik in dit antwoord verschillende keren heb gebruikt.

Mevrouw Moerenhout, u stelde een concrete vraag over die AMIF-projecten. Als een sector iets wil uitwerken in het kader van handhaving, dan kan dat perfect worden meegenomen, als dat past in die AMIF-oproep, en kan het zo een van die projecten worden.

Er wordt de vraag gesteld: 'We zien nog maar weinig resultaten, kunt u een aantal concrete resultaten opsommen?' Ik heb redelijk lang geantwoord. Ik heb, niet limitatief, een aantal contacten aangehaald die er al geweest zijn met verschillende organisaties, heel breed. Gisteren is er nog een workshop geweest, om zoveel mogelijk organisaties te sensibiliseren. De Pro League voetbal, een belangrijke speler en vooral een organisatie die absoluut een voorbeeldfunctie kan hebben in dezen, was aanwezig op de workshop. De vzw en de heer Van Bellingen doen absoluut hun werk goed door het aanspreken van verschillende organisaties, door het sensibiliseren en vooral door te vragen om mee te werken aan dit toch wel zeer ambitieuze project.

Mevrouw Kherbache, Unia wordt uitgenodigd op alle bijeenkomsten en was bijvoorbeeld gisteren ook aanwezig.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Mijnheer Kennes, u legt er nogal sterk de nadruk op dat er na 2019 aan moet worden gewerkt. Ik heb begrip voor wat u zei en voor uw standpunten. Het voelt voor mij aan alsof u het opgeeft. We hebben jaren moeten wachten op dat Integratiepact. Het is superambitieuze aangekondigd. Het zit in het regeerakkoord. Ik verwacht eigenlijk wel meer dan een betoog over het belang van na 2019. We zijn vandaag 2018. Gedurende anderhalf jaar kunnen alle hensen dus nog aan dek worden gezet en kunnen zoveel mogelijk resultaten worden binnengehaald.

Minister, u zegt dat u voorstander bent van de gedeelde verantwoordelijkheid. Dat is eenzelfde discours als dat wat wij hanteren. Op zich is dat positief. Ik denk alleen dat de invulling iets anders wordt gezien.

Ik wil toch nog eens benadrukken dat wij heel sterk geloven in niet alleen woorden, maar ook daden, en dus in een strenger handhavingsbeleid, zoals praktijktesten. We vinden het dus heel jammer dat via die open brief kenbaar wordt gemaakt dat het pact vooral of alleen op sensibilisering zou inzetten. Dat is echt een gemiste kans. U zegt dat de rol van de overheid zich beperkt tot het faciliteren en het uitdragen van de boodschap van het Integratiepact.

Ik sluit af met een positieve noot. In uw tweede antwoord hoorde ik u zeggen dat in de geselecteerde projecten de deur op een kier wordt gezet voor onderzoek of proefprojecten in het kader van handhaving. Dat volg ik heel graag verder op.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, het zal u niet verbazen dat ik een beetje ontgoocheld ben met uw laatste antwoord. Ik vroeg wat er al concreet gebeurt. U zegt dan dat er workshops worden georganiseerd en dat er heel veel contacten zijn.

De realiteit is echter dat het middenveld, de privésector, het verenigingsleven, al jaren projecten organiseert, contacten legt, initiatieven neemt. En het signaal is keer op keer: 'Wij verwachten dat de overheid ook haar deel doet; versterk ons, in plaats van een beleid te voeren dat daar haaks op staat'.

Ik ben ontgoocheld. Men organiseert nu workshops, die dan gesubsidieerd worden. Tegen het einde van dit jaar zal men dan opgestart zijn, en tegen het einde van volgend jaar zal men dan waarschijnlijk stilaan moeten afronden en kijken wat er gebeurt. Ik wil maar zeggen: het is een procesoefening geweest, maar men heeft heel veel kansen laten liggen om doorbraken te realiseren op het vlak van discriminatiebestrijding. U zegt dat Unia aanwezig is op de vergaderingen, maar ik verwacht dat er met Unia ook wordt samengewerkt en acties worden opgezet. Men vergadert, maar ik neem aan dat de ambitie hoger ligt dan dat.

Ik zal dit opvolgen, minister, en ik hoop dat we de komende maanden een versnelling hoger kunnen schakelen. Want als het enkel een kwestie is van elkaar te ontmoeten en workshops te organiseren en keer op keer lippendienst te bewijzen aan het belang van discriminatiebestrijding, maar eigenlijk elke keer de kans te missen om een stap vooruit te zetten en de nodige maatregelen te nemen, denk ik dat dat een gemiste kans is. Ik wil oprecht dat dat niet gebeurt. We hebben nog tijd, maar dan is het een kwestie van beslissingen te nemen en maatregelen te nemen. Daarom deel ik ook de kritiek van die organisaties, omdat zij er ook in geloven en omdat ze willen dat er vooruitgang wordt geboekt, en niet dat we op het einde van heel dit traject uiteindelijk gewoon weer geen stap vooruit hebben gezet.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over werkbaar werk bij de Vlaamse overheid – 844 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, uit een niet onbelangrijk rapport van de Stichting Innovatie & Arbeid over werkbaar werk in overheidsdiensten blijkt dat de werkbaarheidsgraad bij de overheid in 2007 en 2009 hoger lag dan 60 procent, maar dat de meetresultaten sinds 2013 een daling laten zien van het aantal werknemers in de sector met een werkbare job, naar 53,6 procent in 2016. De overheidssector

volgt daarmee de trend van de arbeidsmarkt, maar wel met een sterkere terugval van de werkbaarheidsgraad. Volledigheidshalve moeten we er ook wel bij vermelden dat die werkbaarheidsgraad voor alle meetpunten nog op een hoger niveau ligt dan het Vlaamse sectorgemiddelde.

Het rapport schetst ook een zicht op de knelpunten in 2016. Zo wordt 31,2 procent van de werknemers geconfronteerd met werkstressklachten. Dat is bijna 1 op 3. Bij 12 procent is de situatie acuut problematisch en is er sprake van burn-outsymptomen. 19 procent kampt met motivatieproblemen. Bij 8,6 procent gaat het zelfs om ernstige demotivatie. 17,3 procent heeft onvoldoende leermogelijkheden in de job. Bij 5,8 procent is er een ernstig leerdeficit. Tot slot signaleert 9 procent problemen in de werk-privécombinatie. Bij 2,2 procent gaat het om een acuut werk-privéconflict.

In 2016 lanceerde de Vlaamse overheid het Actieplan werkgebonden stress en burn-out. Ik heb een aantal vragen die daarbij aansluiten, minister. De resultaten van het rapport van de Stichting Innovatie & Arbeid over werkbaar werk in overheidsdiensten zijn ontluisterend. We kunnen die niet zomaar naast ons neerleggen. Welke conclusies trekt u uit het rapport, minister? Bent u van oordeel dat het Actieplan werkgebonden stress en burn-out voldoende zal zijn om de uitdagingen die geschetst worden en naar boven komen in het rapport, van antwoord te dienen? Welke bijkomende maatregelen zult u nemen om de werkbaarheid binnen de Vlaamse overheid te verhogen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega De Loor, u verwijst naar het rapport 'Werkbaar werk in overheidsdiensten. Sectorale analyse op de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004-2016'. Voor de volledigheid van het debat is het wel belangrijk om te vermelden dat het over die periode gaat, en dat het allesbehalve alleen over de Vlaamse overheid gaat. U hebt dat in uw vraag wel min of meer aangehaald, maar bijvoorbeeld hoofdstuk 2, over werkbaarheidsknelpunten in de overheidsdiensten, gaat over de lokale overheid en de federale overheid, en hoofdstuk 4 gaat over de werkbaarheidssituatie bij politie en defensie, wat natuurlijk niet bij de Vlaamse overheid zit. Dat neemt niet weg dat een aantal van uw vragen door mij beantwoord kunnen worden.

Niet alleen gaat het niet enkel over de Vlaamse overheid, maar ook de periode is van belang. Het gaat over de periode 2004-2016. Het actieplan tegen burn-out bij de diensten van de Vlaamse overheid dateert van juni 2016 en werd daarna uitgerold. Samen met alle betrokken actoren doe ik in samenwerking met mijn administratie inspanningen om de werkbaarheid te verhogen. Het actieplan tegen burn-out speelt daarin uiteraard een belangrijke rol. Nog niet zo lang geleden heb ik daarover een vraag om uitleg gekregen van collega Pira, als ik me niet vergis, en zijn we daar ook nogal uitgebreid op ingegaan.

De daling van de werkbaarheidsgraad en daarbij horend het verminderd welzijn is een algemeen maatschappelijk fenomeen, en niet iets dat, voor zover je dat zou kunnen afleiden uit dit algemene rapport, zich alleen voordoet binnen de Vlaamse overheid. Hoewel de werkbaarheidsgraad in de overheidssector daalt naar 53,6 procent in 2016, ligt die voor alle andere meetpunten nog op een hoger niveau dan het Vlaamse sectorgemiddelde. Wil dat zeggen, collega's, dat ik hier blij van word? Natuurlijk niet. Alles kan beter. Daar ben ik het absoluut mee eens.

Ook voor een aantal jobkenmerken en werkbeleving scoort de overheidssector beter dan de Vlaamse arbeidsmarkt. Zo zijn er meer werknemers uit de overheidssector die deelnamen aan een bijscholing of een bedrijfstraining, werken personeelsleden uit de overheidssector meer van thuis uit en ziet bijna 70 procent het doorwerken in de huidige job tot het pensioen als een haalbare opdracht,

tegenover slechts 57,1 procent op de totale Vlaamse arbeidsmarkt. Dat is toch wel een groot verschil.

Ben ik van mening dat het Actieplan werkgebonden stress en burn-out zal volstaan om de uitdagingen die geschetst worden in het rapport, van antwoord te dienen? Het Actieplan stress en burn-out en de bijhorende webstek werden gelanceerd op 23 juni 2016. Daarmee wil de Vlaamse overheid een gecoördineerd aanbod op organisatieniveau aanbieden als preventieve buffer tegen werkgerelateerde stress en burn-out. Ik wil binnen de Vlaamse overheid immers zo veel mogelijk preventief werken en daardoor voorkomen dat personeel uitvalt. Het is heel belangrijk om vooral op preventie in te zetten. Als het gebeurt dat iemand uitvalt, moet je daar natuurlijk ook op blijven inzetten, en vooral ook op de re-integratie, maar er moet vooral gewerkt worden op de preventie.

Voor de uitvoering van dit actieplan worden de leidinggevendenden en HR-actoren binnen de Vlaamse overheid actief betrokken bij de implementatie van het plan. Via verschillende netwerken werden de tien bouwstenen en de verschillende acties toegelicht aan de HR-businesspartners en HR-specialisten 'welzijn' van de entiteiten van de Vlaamse overheid. Het opmaken en implementeren van een stress- en burn-outbeleid in de entiteiten loopt, maar het vraagt uiteraard tijd vooraleer een duurzaam effect merkbaar is. 23 juni 2016, dat is nog niet zo heel lang geleden. Je moet zo'n plan natuurlijk ook wel een beetje de tijd geven om zich te kunnen bewijzen.

Er zijn reeds een aantal entiteiten die daarin een voortrekkersrol opnemen. Zij hebben eind vorig jaar op een netwerkvergadering hun goede praktijken gedeeld met de andere entiteiten van de Vlaamse overheid, zodat men van elkaar kan leren.

Het is ook in dit verband belangrijk dat we niet altijd per entiteit van de Vlaamse overheid het warm water opnieuw moeten vinden. We kunnen leren en goede praktijken met elkaar delen.

Het Actieplan werkgebonden stress en burn-out is niet de enige maatregel van mijn administratie om het werkbaar werk binnen de Vlaamse overheid te verhogen. De mensen zullen langer moeten werken en de Vlaamse overheid wil meer doen met minder. Ik wil dan ook zeker investeren in werkbaar werk voor onze personeelsleden. Ik wil hiertoe de nodige initiatieven nemen. Die initiatieven komen eraan.

Naast het Actieplan werkgebonden stress en burn-out neem ik andere maatregelen. Ik zal in de toekomst nog andere maatregelen nemen om de werkbaarheid binnen de Vlaamse overheid te verhogen. Ik heb het HR-beleid van de Vlaamse overheid verijnd. Dit is uitgemond in een nieuw HR-beleidskader dat het welzijn, de motivatie en de prestaties van de personeelsleden van de Vlaamse overheid wil bevorderen. Verder zal mijn administratie de nodige beleidsmaatregelen ontwikkelen met betrekking tot de personeelsbeschikbaarheid en het evenwicht tussen werk en privéleven. Op die manier moet de inzetbaarheid van de personeelsleden worden bevorderd.

Bovendien laat ik werk maken van de implementatie van het koninklijk besluit van 28 oktober 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers wat betreft de re-integratie van arbeidsongeschikte werknemers. Dit wordt vertaald naar alle entiteiten van de Vlaamse overheid. Hiermee wil ik langdurig afwezig in de mate van het mogelijke activeren in een andere, aangepaste of nieuwe job binnen de Vlaamse overheid. Zo wil ik de werklast opnieuw gelijkmatiger over de personeelsleden verdelen.

Ik ben ervan overtuigd dat we er als moderne werkgever op moeten inzetten dat mensen die langdurig afwezig zijn, maar wel gemotiveerd zijn om te komen werken en ook kunnen werken, opnieuw bij de Vlaamse overheid aan de slag kunnen

gaan. Dit is in alle opzichten goed voor de algemene gezondheidstoestand van de betrokken personeelsleden.

In 2018 richten we binnen de Vlaamse overheid een interne pool op met stress- en burn-outcoaches. Zij moeten de veerkracht binnen de Vlaamse overheid verhogen. De stress- en burn-outcoaches begeleiden medewerkers, zodat ze inzicht in hun eigen stressoren krijgen en hun stressbestendigheid kunnen verbeteren. Ze bieden methodes aan om de stress te verminderen en om een burn-out te voorkomen. Op die manier dragen ze bij aan de duurzame, gebalanceerde, gemotiveerde en vitale inzetbaarheid van de medewerkers.

Mijn administratie pleegt overleg en deelt kennis met andere actoren binnen en buiten de Vlaamse overheid. Het gaat onder meer om de samenwerking met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de federale overheid, het Huis van Werkvermogen en dergelijke. Het is de bedoeling blijvend kennis op te bouwen en met betrekking tot de verhoging van de werkbaarheid van elkaar te leren.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik dank u voor het antwoord. In het begin had ik een beetje het gevoel dat u zich probeerde te verbergen achter het feit dat het hier een algemeen maatschappelijk verschijnsel betreft. Ik heb in mijn inleiding vermeld dat de werkbaarheidsgraad in de overheidssector op een aantal meetpunten hoger ligt dan het Vlaams sectorgemiddelde. Wat me schrik aanjaagt, is de vaststelling dat de terugval bij de overheidssector sterker is in verhouding tot het Vlaams sectorgemiddelde. Ik zou u willen oproepen om u hier absoluut niet achter te verbergen.

Gezonde stress mag bestaan, maar daartegenover staat dat bijna een op drie werkenden door problematische stress wordt getroffen. Dat is iets wat we ernstig moeten nemen. Ook op lokaal vlak moeten we zoeken naar een werkklimaat op mensenmaat, zeker nu de uitdaging erin bestaat langer te werken met aandacht voor het welzijn van de actieve professional.

Ik wil hier nog een kanttekening bij maken. Het is belangrijk dat de preventie van werkstress op de werkvloer een prioriteit is, maar blijkbaar is ook duurzame tewerkstelling in een stabiele job cruciaal. Ik heb het Vlaams regeerakkoord gelezen en uw plannen over interimarbeid bij overheidsdiensten vernomen. Dat staat haaks op die duurzame tewerkstelling en op die stabiele jobs. Dat wil ik hier voor de volledigheid nog aan toevoegen.

Ik beschouw dit rapport van de Stichting Innovatie en Arbeid als een wake-up-call. Het is niet de eerste keer dat we dit onder ogen krijgen of merken dat er een wake-upcall is. Ik verwijs naar het rapport van het Rekenhof waarin de gevolgen naar boven komen van de besparingen die de Vlaamse overheid oplegt.

Ik ben blij te vernemen dat bijkomende maatregelen worden genomen. Ik stel echter vast dat dit nog redelijk abstract blijft. Ik zou er dan ook op willen aandringen dit concreter te maken. We moeten niet altijd zelf het warm water uitvinden. Indien we een beroep kunnen doen op de best practices van andere actoren, moeten we zeker niet nalaten hier gebruik van te maken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, een burn-out is natuurlijk een probleem dat niet enkel de overheid treft. Het is eigenlijk een teken of symptoom van onze tijd. We vinden het belangrijk dat de Vlaamse overheid hier sterk op inzet.

We weten dat een aantal actieplannen lopen. We rekenen erop dat die plannen verder worden uitgevoerd. We vinden het belangrijk dat er voldoende initiatieven

zijn om het personeel de nodige leermogelijkheden te bieden. Dat kan ook stimulerend zijn. Er moet ook worden ingezet op mensen die vinden dat ze even uit de routine moeten kunnen stappen of die andere zaken willen doen. Dat vergt soms wat creativiteit, maar het kan de mensen helpen om uit die burn-out te geraken. Dit hangt natuurlijk niet enkel samen met de werksfeer. Ook andere situaties, zoals de thuissituatie of andere zaken die mensen meemaken, kunnen een burn-out uitlokken of versterken. De werkgever heeft daar een beperkte impact op. Ik ben blij dat hierop wordt ingezet en dat blijvend wordt gezocht naar initiatieven om dit maatschappelijk fenomeen binnen de Vlaamse overheid aan te pakken.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Ik heb daarnet al vermeld dat langer werken en werkbaar werk absoluut hand in hand moeten gaan. Als sp.a zijn we van oordeel dat dit enkel kan lukken en voor de betrokkenen haalbaar kan zijn indien de jobs voldoende kwaliteitsvol zijn. Dit wil ik volledigheidshalve nog even toevoegen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het resumeren van dode lichamen – 842 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de houding van de minister tegenover nieuwe vormen van lijkbezorging zoals het resumeren – 873 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter, enkele jaren geleden is dit onderwerp hier al eens in een aantal vragen om uitleg aan bod gekomen, en het is nodig dit punt opnieuw onder de aandacht te brengen.

Na een overlijden zijn er momenteel drie opties, namelijk begraven, cremeren of het lichaam afstaan aan de wetenschap. De begrafenisondernemers zijn hierin een belangrijke partner. Zij ijveren al een aantal jaren voor een vierde mogelijkheid, het resumeren. Dit betekent dat een lichaam in een vat vol bijtend zuur wordt opgelost – als ik dat leest, lijkt dit wel redelijk pijnlijk.

Uit Nederlands onderzoek blijkt dat die vorm duurzamer, milieuvriendelijker, ruimtebesparender en misschien zelfs voordeliger zou zijn dan begraven of cremeren. Het zouden geen Nederlanders zijn indien ze dit laatste punt niet zouden vermelden.

In sommige delen van de Verenigde Staten en Canada kan het ook al, en ook in Nederland en Engeland gaan stemmen op voor dit voorstel. Uitvaartunie zou graag deze alternatieve methode aanbieden maar botst op bezwaren van u, minister. Dat lazen wij de afgelopen dagen en weken.

Hoe komt het dat er geen vooruitgang wordt geboekt in dit dossier? Op welke bezwaren beroept u zich nu er toch al onderzoek is dat uitwijst dat het zou gaan om een milieuvriendelijker en ruimtebesparender alternatief?

Bent u bereid om te onderzoeken of er in Vlaanderen een draagvlak bestaat voor deze alternatieve vorm van afscheid nemen, al dan niet in overleg met Uitvaartunie?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, in oktober 2014 werd naar aanleiding van vragen om uitleg van de heren Kennes en Wouters in de commissie al een discussie gevoerd over resomeren als een nieuwe techniek op het vlak van de lijkbezorging. Resomeren is een techniek waarbij het stoffelijk overschot opgelost wordt in een bad met water en alkali. In een paar uur tijd zou het stoffelijk overschot daarbij worden teruggebracht tot zowat 3 procent van het oorspronkelijke gewicht. Wat overblijft, is een fijn wit poeder dat ook in een asurne kan worden bewaard.

Minister, in uw antwoord liet u toen weten dat u toch nog wat vraagtekens had bij deze techniek. Onder meer wat de aangehaalde milieuvriendelijkheid van deze techniek betreft, wees u erop dat resomatie nog altijd een chemisch proces is waarbij water moet worden verwarmd en afvalwater moet worden behandeld. Daarnaast bekleemtoonde u ook de ethische dimensie van dit gegeven. Kortom, resomatie vergde volgens u nog heel wat verder onderzoek en u achtte het toen sowieso nog te vroeg om concreet na te denken over het opnemen van een regelgevend kader daartoe in de regelgeving.

Op 6 februari 2017, bijna een jaar geleden, heb ik deze vraag opnieuw gesteld. U hebt toen zeer kort geantwoord dat in Canada en in de Verenigde Staten op kleine schaal onderzoek wordt gedaan naar resomatie. U zei dat het voorlopig geen nieuwe resultaten opleverde en dat deze wijze van lijkbezorging nog altijd onvoldoende alternatief biedt op technisch, economisch en ethisch vlak. Het creëren van een wettelijk kader rond resomatie was volgens u dan ook nog niet aan de orde, maar dat betekent toch wel dat het onderzoek wordt voortgezet.

Heel recent vestigde de uitvaartsector, meer bepaald Uitvaartunie, nogmaals onze aandacht op de mogelijkheden van deze nieuwe techniek inzake lijkbezorging. Er werd op gewezen dat volgens Nederlands onderzoek resomeren duurzamer, milieuvriendelijker en ruimtebesparender zou zijn dan begraven of cremieren. Uitvaartunie stelt evenwel ook dat het dossier muurvast zou zitten omdat u vooral ethische bezwaren zou hebben tegen deze vorm van lijkbezorging. Uitvaartunie vraagt dat op zijn minst onderzocht zou kunnen worden of Vlaanderen klaar is voor deze nieuwe vorm van lijkbezorging.

Als we het hebben over lijkbezorging, dan weten we allemaal dat die sector heel erg evolueert maar dat ook de vragen van mensen ter zake sterk evolueren. Mensen willen een steeds persoonlijker invulling geven, wat al heeft geleid tot een aanpassing van de regelgeving, ook vanuit dit parlement. Ik kijk dan ook uit naar de technische evoluties met betrekking tot de lijkbezorging.

Minister, hebt u intussen al nader onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden, de maatschappelijke aanvaardbaarheid en de voor- en nadelen van resomatie als manier van lijkbezorging? Zo ja, wat zijn daar de resultaten van? Zo neen, kunnen we dat alsnog verwachten?

Hebt u intussen over deze aangelegenheid al overleg gehad met vertegenwoordigers van de uitvaartsector? Zo ja, wat zijn daar de resultaten van?

Kloppen de berichten dat u nog altijd ethische bezwaren hebt tegen deze nieuwe techniek? Welke gevolgen heeft dat voor het verdere onderzoek?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, op 16 januari heb ik samen met u het krantenartikel gelezen met als titel: 'Dossier zit muurvast bij Homans.' We hebben

totaal geen vraag gekregen van Uitvaartunie, er is ook een onderhoud geweest met iemand van mijn kabinet, we waren dan ook verbouwereerd over die titel.

Mevrouw Schryvers, u hebt zelf gerefereerd aan het feit dat die vragen al een tijdje geleden aan bod zijn gekomen in deze commissie. Ik zal dan ook een beetje in herhaling moeten vallen, maar dat kan natuurlijk ook niet anders. Ik wil nog eens wijzen op het proces dat resomeren eigenlijk is. Het is een chemisch proces waarbij het lijk onder druk en met behulp van chemicaliën in heet water wordt ontbonden. De restanten van de beenderen worden vermalen zodat een soort stof overblijft vergelijkbaar met de as na crematie. Ook het procedé van resomatie vergt dus veel energie.

Als men zegt dat dit proces duurzamer is, zou ik dit toch een beetje willen tegenspreken. Bij resomatie wordt weliswaar niets verbrand wat bij crematie wel gebeurt, maar ook bij crematie is het mogelijk om te cremen zonder houten kist, wat men als onethisch beschouwt maar wat wel minder milieubelastend zou zijn.

Bij resomatie blijft er gemiddeld 400 liter vloeibare substantie over, afhankelijk van de persoon die wordt opgelost. De botten kan men verbrijzelen en fijnmalen, maar die vloeibare substantie komt terecht in onze riolen. Daar heb ik wel problemen mee, of ik stel me daar in ieder geval ethische vragen bij. Moet die vloeibare substantie, minstens 400 liter, terechtkomen in onze riolen die soms verder gaan naar drinkwatermaatschappijen? Het water wordt daar gelukkig gezuiverd, maar het blijft toch wel een zeer vreemde gedachte.

Ik wil resomatie natuurlijk niet per definitie afschrijven. Mijn administratie volgt de evoluties op dat vlak op. Ik zeg alleen dat er nog een aantal ethische bezwaren zijn. Men zegt me ook dat de resomatie op heden nog een onvoldragen iets is. Wettelijk is resomatie slechts mogelijk in enkele Amerikaanse staten en Canadese provincies waar het soms wordt doorgevoerd. Elders is het nog niet mogelijk. Ik heb recent wel vernomen dat Wales en Schotland zouden nadenken over dit proces. In andere landen wordt erover gepraat of worden er nog studies uitgevoerd naar bepaalde aspecten van de resomatie. Maar er is nog altijd geen duidelijkheid over de milieu-impact en de kostprijs. Het is vooral de milieu-impact die in veel landen een rol speelt om er al dan niet mee door te gaan. Ook de ethische discussie over wat er gebeurt met de overblijvende substantie van 400 liter is ook in het buitenland nog altijd niet beslecht.

In Vlaanderen heeft nog geen enkel gemeentebestuur of burgemeester mij gevraagd om resomatie mogelijk te maken. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die crematoria uitbaten, voorzien in hun nieuwe infrastructuur in ruimte voor eventuele nieuwe technieken van lijkbezorging, bijvoorbeeld het crematorium dat wordt gebouwd in Aalst. Over welke nieuwe technieken het dan gaat, spreek ik me nu nog niet uit maar daar wordt wel op geanticipeerd. Maar ook Aalst is absoluut geen vragende partij om de techniek van resomatie te mogen toepassen.

Ik verneem inderdaad ook in de pers dat de Uitvaartunie, vereniging van begrafenisondernemers, wel vragende partij voor resomatie zou zijn. De laatste jaren heeft deze vereniging mij hierover in ieder geval niet gecontacteerd, laat staan mij een dossier bezorgd. De andere minstens even grote vereniging van begrafenisondernemers Funebra heeft ook geen enkele vraag gesteld of een dossier overgemaakt.

Concluderend kan ik zeggen dat de huidige wijzen van lijkbezorging – begraven en cremen – mij lijken te steunen op een brede maatschappelijke consensus. Op vraag van het parlement subsidieert de Vlaamse overheid overigens de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die crematoria oprichten a rato van 30 procent van de initiële investeringskost. Dit alles heeft het parlement recent nog bevestigd in het decreet van 12 juli 2013. Vlaanderen beschikt momenteel over

voldoende 'crematiecapaciteit', zeker wanneer de in aanbouw zijnde crematoria van Aalst, Lommel en Oostende in gebruik zullen zijn.

Mijn administratie volgt de buitenlandse ontwikkelingen inzake alternatieve wijzen van lijkbezorging op, zonder hier evenwel zelf het voortouw in te nemen. Als we worden gecontacteerd door buitenlandse administraties, zijn we natuurlijk absoluut bereid om het gesprek aan te gaan. Zelf hebben wij hierover geen bevragingen of studies geïnitieerd. Maar nogmaals, ik wil met veel openheid het debat aangaan indien hier nieuwe ontwikkelingen zijn.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik stel jammer genoeg vast dat in oktober 2014 vragen over resomatie zijn gesteld, dat we intussen bijna drieënhalf jaar verder zijn en dat er geen vooruitgang in dit dossier wordt geboekt. Ik stel ook vast dat er wel veel knowhow zit bij de uitvaartsector en dat u blijkbaar – ik haal het ook uit de media – totaal andere conclusies trekt uit onderzoeken of uit bevindingen die er zijn.

Ik heb in mijn vraag verwezen naar een Nederlands onderzoek waaruit zou blijken dat resomeren duurzamer, milieuvriendelijker, meer ruimtebesparend is. U ontkent dat en u zegt net het tegenovergestelde wat duurzaamheid en milieuvriendelijkheid betreft. Minister, ik denk dat het belangrijk is dat u het nodige doet om het onderzoek eens tegen het licht te houden en ervoor te zorgen dat we er met kennis van zaken over kunnen spreken zonder dat we uitgaan van verwijzingen of veronderstellingen. Misschien is het een suggestie om zeker met de uitvaartsector rond de tafel te gaan zitten.

Minister, u zegt dat begraven en cremieren op een veel breder draagvlak kan rekenen. Ik zou u toch willen vragen om te onderzoeken of er in Vlaanderen een draagvlak is of kan worden gecreëerd voor deze vorm. Ik denk dat het ook een van uw taken is om dat te doen. Ik vind het niet onbelangrijk.

Minister, u hebt ook verwezen naar de bijkomende crematoria en dat er niet echt een capaciteitsprobleem bestaat voor cremieren. We kunnen toch ook niet om het feit heen – en u hebt een aantal keren verwezen naar Aalst – dat er heel wat protest van omwonenden is tegen de komst van een crematorium. Als uit het Nederlands onderzoek zou blijken dat resomatie ook op dat vlak voordelen biedt, dan is het meer dan te overwegen en meer dan de moeite waard om die studies grondig te onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is belangrijk dat we een aantal evoluties volgen. Ik volg u als u zegt dat u de evolutie in het buitenland volgt, evenals de evolutie op technisch vlak.

Ik volg de heer De Loor niet echt wanneer hij aangeeft dat we blijkbaar van vandaag op morgen nieuwe beslissingen moeten nemen en dat we als het ware de publieke opinie moeten bewerken om mee te stappen. Het is mijn aanvoelen dat het een heel delicaat thema is dat bij veel mensen gevoelig ligt en dat er heel respectvol mee moet worden omgegaan. Milieuvriendelijkheid is natuurlijk ook van belang, maar er moet ook kunnen worden tegemoetgekomen aan de wil die mensen ter zake hebben. We hebben er in dit parlement al een aantal aanzetten toe gehad. We weten dat zaken evolueren maar dat je zo'n maatschappelijke evolutie ook niet kunt forceren. Het gaat stap voor stap. Dat betekent niet dat we maar moeten blijven bij wat er vandaag is, absoluut niet. We moeten meestappen in een aantal technische evoluties, maar op het juiste ritme. We mogen de omslag of de invoering van nieuwe technieken – waar we inderdaad verder op

zoek naar moeten gaan – niet zomaar doen, maar we moeten zeker zijn dat, als we een regelgevend kader maken, het kader ook heel goed is. We moeten zoiets weloverwogen doen en nagaan of aan alle randvoorwaarden, zoals respect en het milieuaspect, voldaan is.

Minister, ik wil oproepen om een en ander te blijven volgen. Ik noteer, en dat is van belang, dat u zegt dat voor u de techniek niet is afgeschreven. We blijven een aantal zaken volgen en we zullen zien wat de toekomst brengt. Het is anders dan met de techniek van cryomatie waarvan een aantal jaren geleden is gezegd dat dit niet kan. Die discussie is afgesloten, maar laat ons voor resomatie volgen wat er aan wetenschappelijk onderzoek gebeurt, welke oplossingen er kunnen worden geboden, wat er in het buitenland gebeurt en dan, op het geëigende moment, in Vlaanderen hiervoor een kader creëren.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, collega's, er zijn al een heleboel elementen aan bod gekomen. Ik kan dus kort zijn.

Bij zo'n belangrijk onderwerp dat zeer gevoelig ligt, zijn er naast elementen als milieu-impact, kostprijs, duurzaamheid, ook ethische bezwaren. Er zijn al onderzoeken gebeurd in het buitenland waarbij al ervaringen kunnen worden gedeeld. Er zijn vragen over geweest van burgemeesters en gemeentebesturen, maar ik stel me toch de vraag of het moment niet is gekomen om misschien een allesomvattend onderzoek te doen zodat we een juist en goed beeld hebben over wat het allemaal inhoudt. Ik ben het volledig eens met mevrouw Schryvers dat zo'n beslissing niet van vandaag op morgen kan worden genomen, maar misschien moeten we in Vlaanderen een eigen onderzoek doen. Het kan ons misschien verder brengen naar een mogelijke oplossing, zij het op termijn, zodat we een precies en juist zicht hebben om, in overleg met de uitvaartsector, een beslissing te nemen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Wij zijn zeker bereid om in overleg te gaan met de uitvaartsector. Mijnheer De Meulemeester, u vraagt om een onderzoek te doen. Ik denk dat dat heel tijdrend is en dat ethische aspecten onderzoeken, niet gemakkelijk is. Ik stel me ook de vraag of de overheid dat moet doen, maar het aan de sector overlaten, is misschien ook niet zo goed.

We staan in ieder geval open voor overleg. Als wij een vraag krijgen van de uitvaartsector, dan zullen wij zeker met hen in overleg gaan over deze problematiek.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over pleegzorgverlof voor statutair tewerkgestelden bij de lokale besturen – 843 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, in 2012 hebben we in dit parlement een nieuw Pleegzorgdecreet goedgekeurd, dat intussen van kracht is sinds 1 januari 2014. Sindsdien kreeg pleegzorg een meer prominente plaats binnen de jeugdhulpverlening en werden pleegouders beter ondersteund, onder meer doordat pleegkinderen automatisch een school- of studietoelage krijgen en

doordat zij steeds van het laagste tarief genieten in de inkomensgerelateerde kinderopvang. Zo hebben we dat toen decretaal bepaald. Sinds 1 september 2017 is er nu ook een statuut voor pleegouders van kracht, waardoor zij onder andere meer beslissingsvrijheid krijgen over alledaagse zaken.

Zowel in 2015 als in 2016 steeg het aantal pleeggezinnen met 7 procent per jaar. Helaas staan er ook nog altijd heel wat kinderen op een wachtlijst om opgenomen te worden in een pleeggezin. Als we nóg meer mensen willen motiveren om zich kandidaat te stellen als pleegouder, moeten we hen daarin zo veel mogelijk ondersteunen. Het veralgemenen van pleegzorgverlof is daar alvast een element in, denk ik.

Het verlof voor pleegzorg biedt werknemers de mogelijkheid per jaar maximaal zes dagen afwezig te zijn van het werk om de verplichtingen en opdrachten te vervullen of om het hoofd te bieden aan situaties die voortvloeien uit de plaatsing van pleegkinderen of pleeggasten in hun gezin. Ik denk dan bijvoorbeeld aan een oproeping voor de jeugdrechtbank, waar men dan aanwezig moet zijn.

Zowel werknemers van de privésector als contractuele personeelsleden van de openbare sector kunnen van pleegzorgverlof genieten op basis van de wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten. Statutaire medewerkers van lokale besturen vallen echter niet onder deze wet. Zij hebben enkel recht op pleegzorgverlof indien het gemeente- of OCMW-bestuur dit in de rechtspositieregeling heeft opgenomen onder het regime van dienstvrijstelling op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007. Dat hebt u ook geantwoord op een eerdere schriftelijke vraag die ik over dit onderwerp heb gesteld, minister.

Omdat ik nieuwsgierig was en ook omdat we ons in de eigen gemeente hebben geëngageerd als pleegzorggemeente en hebben bekeken wat we extern kunnen doen om onze inwoners als pleegzorgers te ondersteunen, zijn we ook eens intern gaan kijken. Ik moet u bekennen dat er naar voren is gekomen dat er voor onze statutaire medewerkers ook niet in pleegzorgverlof was voorzien. We hebben dat dan aangepast. Minister, in hoeverre zijn lokale besturen eigenlijk mee in het verhaal? Vaak gaat het niet over aandacht, maar over onwetendheid dat er ook een bepaling met betrekking tot pleegzorgverlof kan worden opgenomen.

Ik heb een korte bevraging gedaan. Die bevraging omvat natuurlijk slechts enkele vragen en is waard wat ze waard is. Maar uit die bevraging bleek toch dat in heel weinig lokale besturen de mogelijkheid van pleegzorgverlof expliciet is opgenomen in de rechtspositieregeling.

182 besturen hebben de vragenlijst ingevuld, en slechts 14 ervan stelden dat er voor de statutaire medewerkers een regeling in de rechtspositie is opgenomen voor pleegzorgverlof. 12 lokale besturen antwoordden dat het toekennen van pleegzorgverlof aan statutair personeel op een andere manier gebeurt dan op basis van de rechtspositieregeling. Ze verwijzen daarbij naar de mogelijkheid van de secretaris om dienstvrijstelling te verlenen en dat pleegzorg daar wel een reden toe zou kunnen zijn, zonder dat dit expliciet is opgenomen. De vraag is of dat wel voldoende is, aangezien pleegouders natuurlijk maar recht hebben op pleegzorgverlof afhankelijk van de 'goodwill' van de secretaris, en dat is iets heel anders dan er echt recht op hebben.

De overgrote meerderheid van de lokale besturen voorziet dus in geen enkele regeling in verband met pleegzorgverlof voor statutaire werknemers. Dat is eigenlijk spijtig, minister, want alle maatregelen die pleegzorgers steunen in hun engagement tonen niet alleen waardering, maar maken de combinatie werk-pleegouderschap ook gemakkelijker. De vrije tijd komt dan ongetwijfeld ook ten goede aan de kinderen zelf. Als we pleegzorg willen promoten, moeten we ervoor zorgen dat pleegouders overal een gelijkaardige ondersteuning kunnen genieten.

In het verleden heb ik al meermaals aangedrongen op het creëren van de mogelijkheid tot pleegzorgverlof voor het personeel van de Vlaamse overheid en voor het onderwijspersoneel. Onder meer in navolging daarvan maakte u, minister, hier inderdaad werk van en hebben statutaire Vlaamse ambtenaren vanaf 1 januari 2018, zeer recent, dankzij wijzigingen van het Vlaams personeelsstatuut, eveneens recht op pleegzorgverlof. Dat bevestigde u ook in antwoord op mijn schriftelijke vraag mei 2017. Daarin vulde u aan dat “een gelijkaardige regeling bij de wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de rechtspositie van de secretaris en de ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, besproken kan worden.”

Minister, ik weet dat het de lokale besturen voor heel wat zaken vrijstaat om die al dan niet op te nemen, maar in dezen denk ik dat er toch heel wat onwetendheid is. Dat is zeker geen onwil, maar het zou goed zijn om lokale besturen te wijzen op die mogelijkheid.

Minister, hoe zult u de lokale besturen wijzen op de mogelijkheid om pleegzorgverlof – en niet enkel verlof voor pleegvoogdij, want dat is iets anders – op te nemen in hun rechtspositieregeling en hen ertoe aanzetten om dit ook daadwerkelijk te doen?

Overweegt u eventueel om het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) Rechtspositieregeling (RPR) gemeentepersoneel aan te passen, zodat ook statutairen een beroep kunnen doen op het pleegzorgverlof?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Schryvers, mijn antwoord zal heel kort zijn, maar ik hoop dat ik u blij zal maken. Ik ben er net als u van overtuigd dat het eigenlijk niet kan dat contractuele personeelsleden wél kunnen genieten van pleegzorgverlof en statutaire personeelsleden van lokale besturen niet.

Ik kan u wellicht tot enige blijdschap verheffen met de boodschap dat we bezig zijn met de wijziging van het BVR RPR, dat we in onderhandeling moeten gaan met de vakbonden – maar dat kent u – en dat ik deze wijziging ten laatste eind maart zal voorleggen aan de Vlaamse Regering, zodat ook statutaire ambtenaren van lokale besturen recht hebben op pleegzorgverlof.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dat is inderdaad een kort antwoord, maar het stemt me inderdaad wel heel tevreden. Dat betekent dus dat het verplicht mee zal worden opgenomen voor alle lokale besturen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Het wordt sowieso een recht voor een statutair personeelslid van een lokaal bestuur.

Katrien Schryvers (CD&V): Het zit dus mee in de basis. Het is niet meer de vrije keuze van het lokaal bestuur.

Minister Liesbeth Homans: Het wordt inderdaad een recht.

Katrien Schryvers (CD&V): Dat lijkt mij heel goed. Het zijn telkens maar kleine ondersteuningsmaatregelen, maar ze worden door pleegouders en de pleegzorgsector

sterk geapprecieerd. Ze zijn een goede ondersteuning voor wie het engagement van pleegzorg wil opnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.